

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสังคม

The Factor as Effective Define and Social Policy Changing

ณทิพรดา ไชยศิลป์

พระสุวรรณ สุเมธปญโญ (ข้าโพธิ์ทัย)

พระมหาสามารถ ฐานิสโร (อาจคงหาญ)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: donsrida@yahoo.co.th

วันที่รับบทความ (Received) : 28 สิงหาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 15 กันยายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 30 กันยายน 2565

บทคัดย่อ (Abstract)

เนื่องจากสถานการณ์ในรอบปีที่ผ่านมาการแพร่ระบาดของ Covid-19 ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งผลกระทบต่อแวดวงการศึกษาในหลายแง่มุม คนในสังคมมีความจำเป็นต้องพึ่งพาระบบและเครือข่ายของการสื่อสารเนื่องจากข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดความคิด วิสัยทัศน์ ทศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์มากขึ้นรวมทั้งปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ

แม้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยจะก้าวหน้าอย่างมากในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา แต่น่าเสียดายที่เติบโตทางเศรษฐกิจยังเข้าไม่ถึงประชากรทั้งหมดได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยยังมีบางภูมิภาคและประชากรบางกลุ่มถูกทิ้งไว้ข้างหลัง จากการสำรวจสถานการณ์ เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2558-2559 พบว่า เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลในครอบครัวยากจน และเด็กที่พ่อแม่มีการศึกษาน้อย มักจะมีความล้าหลังกว่าเด็กในครอบครัวเดียวกันทั้งทางด้านสุขภาพ การศึกษา และการพัฒนาโดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางสังคมผลกระทบต่อสังคมหลังโควิด-19 จุดเปลี่ยนการศึกษาและสังคม วัฒนธรรมของโลก ส่งผลกระทบในหลายมิติทั่วโลกรวมทั้งผลกระทบต่อแวดวงการศึกษาในหลายแง่มุม

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล, การเปลี่ยนแปลง, นโยบายสังคม.

Abstracts

Because of the crisis on the past of year for spreading of Covid-19 then effective to social and environment both direct and indirect. All though, for educational and concerning. Many people must be have depended on system and network for communication more and more. There were important matters that effect for our thinking vision attitude and other behavior more plus for human being. Some factor for leadership was very important for lives and for social responsibility. Then until to be applied for social managing and taking organization to be success.

Therefore, business management in Thailand will be more progress for long time ago. But so unfortunately that business progressive was blocked for all population by equality. There many people were dropped at behind. Some surveyor situation for children and women in Thailand B.E. 2458-2559 found that they were lived far away and poor families. Their parents have less education and backward for on same period event on physical education and development too.

Some factor as effective to set and change social policy after Covid-19 occur. So, Social and education changing world cultural that effect for multiple to all.

Keywords: Factor as effective, Changing, Social policy.

บทนำ (Introduction)

ในรอบปีที่ผ่านมาการแพร่ระบาดของ โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างในหลายมิติทั่วโลกรวมทั้งผลกระทบต่อแวดวงการศึกษา สังคม ชุมชน และธุรกิจต่าง ๆ ล้วนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมในปัจจุบันต้องหันมาดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกันมากขึ้น ทุกคนมีบทบาทสำคัญ รัฐบาล ประชาชน สื่อมวลชน ผู้มีอิทธิพลทางความคิด และชุมชนมีบทบาทสำคัญที่เอื้อต่อการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลทางความคิด ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการกระตุ้นให้เกิดปัญญา รวมทั้ง New Normal วิถีชีวิตใหม่ในสังคมที่ต้องอย่าทำซ้ำ ๆ ให้แน่ใจว่าตัวเรา คนรอบข้าง และคนในสังคมจะปลอดภัยอย่างแท้จริง เพื่อให้เข้าไปสู่การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องและปรับตัวให้คุ้นชินกับชีวิตวิถีใหม่ที่เกิดขึ้นและกำลังปรับการใช้ชีวิตของทุกคนไปอย่างอัตโนมัติ และหลังสถานการณ์ โควิด-19 จะยุติลงในวันเร็ววันนี้ จากพฤติกรรมที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปเราจะสามารถใช้ประโยชน์จากความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ จะทำให้พฤติกรรมของคนในสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากวิกฤติให้เป็นโอกาสได้ “New Normal” ก็จะเปลี่ยนแปลงเป็น “New Success” ครั้งใหม่ได้

คำว่า “New Normal” ราชบัณฑิตยสภา ได้บัญญัติศัพท์ “New Normal” เพิ่มเข้ามา โดย รศ. มาลี บุญศิริพันธ์ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้ผ่านทาง เพชบุรี Malee Boonsiripunth เอาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางการปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้มาตรฐานใหม่ที่คนในสังคมไม่คุ้นเคย

ดังนั้นบทความนี้ผู้เขียนต้องการเขียนถึง New Normal กับวิถีชีวิตที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในการใช้ชีวิตประจำวันควบคู่ไปกับความปกติใหม่ทางสังคมที่จะพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจ ธุรกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ มีการเสนอแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการตลอดจนพฤติกรรมคนในสังคม ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็จะทำให้เกิดความคุ้นชินจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม

ผู้เขียนจึงรวบรวมนำเสนอเกี่ยวกับประเด็นสำคัญ ดังนี้ ความรับผิดชอบทางสังคมในศตวรรษที่ 21 นโยบายทางสังคมของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในยุค New Normal ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงต่อนโยบายทางสังคม ดังเนื้อหาบทความต่อไปนี้

เนื้อหาของบทความ

เนื้อหาของบทความผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นสำคัญ ดังนี้ ความรับผิดชอบทางสังคมในศตวรรษที่ 21 นโยบายทางสังคมของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในยุค New Normal ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงต่อนโยบายทางสังคม ดังเนื้อหาบทความต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบทางสังคมในศตวรรษที่ 21

ตั้งแต่ช่วงปีที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทางสังคม ส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้ปัญหาทางสังคมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เริ่มพบมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของ โควิด-19

นโยบายทางสังคมภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ด้วยวิสัยทัศน์ “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ 21” ซึ่งเป็นทิศทางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลในช่วง 4 ปี ข้างหน้า และนโยบายเร่งด่วน 12 ด้านที่ถือเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการแก้ไข เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนโดยเร็วที่สุด โดยเฉพาะการบริหารประเทศใน

ศตวรรษที่ 21 หรือ “ยุคดิจิทัล” ปัญหาทุกด้านมีความสลับซับซ้อนมาก เพราะประเทศไทยอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านและต้องต่อสู้กับปัญหาใหม่ ๆ หลายประการ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ความเหลื่อมล้ำของโอกาส ความเหลื่อมล้ำของรายได้และทรัพย์สิน หรือแม้แต่การต่อสู้กับความไม่สงบภายในประเทศ

1.1 การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

รูปธรรมของนโยบาย ประกอบด้วย ลดข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล กทม. เมืองหลวงสตรีทฟู้ด ลดหนี้ 3 ส่วน คือ

1) กองทุนหมู่บ้าน

2) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

3) หนี้สินนอกระบบ ปราบปรามแก๊ง “ฉ้อโกงออนไลน์” ปรับปรุงระบบ “ภาษี” การขยายโอกาสการเข้าถึง “สินเชื่อที่อยู่อาศัย” ปรับปรุง “ระบบที่ดินทำกิน” ให้เกษตรกรเข้าถึงได้ ลดอุปสรรคการประกอบอาชีพ “ประมงพาณิชย์” และ “ประมงชายฝั่ง” รวมถึงดูแล “ประมงพื้นบ้าน” ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

1.2 การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

จุดเด่นของนโยบาย คือ การสานต่อและทำทันที ประกอบด้วย บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เบี้ยยังชีพ “ผู้สูงอายุ” “คนพิการ” กลุ่มที่มีรายได้น้อย ขยายสิทธิกลุ่ม “มารดาตั้งครุฑ” “เด็กแรกเกิด” “เด็กวัยเรียน” “ลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพบริการสุขภาพ” ทั้งระบบพัฒนาศักยภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และสนับสนุนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อนำไปสู่การให้บริการการรักษาพยาบาลที่ดีแก่พี่น้องประชาชน ทั้งสองส่วนถือว่าอยู่ในหมวดสังคมด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

1.3 มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก

เริ่มตั้งแต่การเร่งรัดจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2563 เพื่ออัดฉีดเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ เตรียมมาตรการรองรับ “การกีดกันทางการค้า” เร่งเพิ่ม “ช่องทาง” การส่งออกที่ถือเป็นรายได้หลักของประเทศ ขยายความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจกับประเทศที่มีศักยภาพ ที่สำคัญต้องส่งเสริมการท่องเที่ยว “เมืองหลัก” “เมืองรอง” และ “การท่องเที่ยวชุมชน” ซึ่งถือเป็นรายได้สำคัญในการพัฒนา ปัญหาเศรษฐกิจถือเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะประเทศไทยเผชิญทั้งปัญหาจากภายในประเทศ อาทิ ภัยพิบัติ ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ การส่งออกชะลอตัว หรือปัจจัยภายนอกจากสงครามการค้าโลกระหว่างชาติมหาอำนาจแต่ส่งผลสะท้อนถึงเศรษฐกิจไทย

1.4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

เพราะการทำการเกษตรยุคใหม่ต้องใช้ “นวัตกรรม” เข้ามาลดต้นทุนการผลิตพร้อมกับสร้างหลักประกันทางรายได้ให้แก่เกษตรกร จึงกลายเป็นที่มาของนโยบาย “การบริหารจัดการน้ำ” และ “คุณภาพดิน” ด้วยเทคโนโลยี Agri-Map กำหนดเป้าหมาย “รายได้” จากข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์ม อ้อย ข้าวโพด ด้วยการชดเชย “ประกันรายได้” และ ดำเนิน “การประกันภัยสินค้าเกษตร” ส่งเสริม “เกษตรพันธสัญญา” รวมถึงการส่งเสริมการใช้ “ยางพารา” ในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศหรือถนน ยางพาราทั่วประเทศและส่งเสริมการใช้ “ผลผลิตทางการเกษตร” ใน “อุตสาหกรรมพลังงาน” เพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาด รวมถึงเร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี “กัญชา” “กัญชง” รวมถึงพืชสมุนไพรเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมทางการแพทย์เพื่อยกระดับราคาสินค้าเกษตรได้อีกทางหนึ่ง

1.5 การยกระดับศักยภาพของแรงงาน

โดยเฉพาะการยกระดับรายได้ หรือค่าแรงขั้นต่ำ ต้องสอดคล้องกับการพัฒนา “ทักษะฝีมือแรงงาน” “ผ่านกลไก” “คณะกรรมการไตรภาคี” รวมถึงสนับสนุนการปรับ “เปลี่ยนทักษะ” และ “เปลี่ยนสายอาชีพ” ให้ตรงกับความต้องการของ “ตลาดแรงงาน” “อุตสาหกรรมเป้าหมาย” และ “ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี” หรือ Disruptive Technology

1.6 การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต

โดยมุ่งเน้นการต่อยอด “อุตสาหกรรมเป้าหมาย” เร่งพัฒนาขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ อาทิ “เศรษฐกิจชีวภาพ” “เศรษฐกิจหมุนเวียน” “เศรษฐกิจสีเขียว” พร้อมกับสนับสนุนการลงทุน “เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก” “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” “เมืองอัจฉริยะ” โดยระบบโครงข่าย “5G” ที่จะเข้ามาขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลในอนาคตอันใกล้

1.7 การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21

กล่าวคือเด็กไทยยุคใหม่ต้องเก่งวิชา “วิทยาศาสตร์” “เทคโนโลยี” “วิศวกรรม” “คณิตศาสตร์” “โปรแกรมเมอร์” “ภาษาต่างประเทศ” เด็กไทยยุคใหม่ต้องรู้ “ภาษาคอมพิวเตอร์” หรือ Coding ตั้งแต่ระดับ “ประถมศึกษา” โรงเรียนทุกแห่งทั่วประเทศต้องมีคุณภาพถึงระดับตำบล และต้องมี “หลักสูตรออนไลน์” ประกอบการเรียนการสอนที่สำคัญต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาภาคธุรกิจเรียนจบแล้วต้องมียานพาหนะ! นี่คือแนวทางการพัฒนาคนให้ก้าวทันศตวรรษที่ 21

1.8 การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ

คือ ต้องดำเนินการคู่ขนานทั้ง “นักการเมือง” และ “ข้าราชการประจำ” โดยไม่ละเว้น ด้วย “มาตรการทางการเมือง” ควบคู่ไปกับ “มาตรการทางกฎหมาย” กับผู้กระทำผิด และต้องนำ “เทคโนโลยี” มาใช้ “เฝ้าระวัง” การทุจริตประพฤติมิชอบรวมถึงเร่งรัดขั้นตอนของกฎหมายกับผู้กระทำผิดที่สำคัญต้อง

เปิดกว้างให้ภาคเอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ป้องกัน และเฝ้าระวังการทุจริตในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ

1.9 การแก้ปัญหาหาเสพติด

ที่ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนบังคับใช้ “กฎหมาย” อย่างเคร่งครัด สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำลาย “แหล่งผลิต” และ “เครือข่าย” ที่สำคัญต้องฟื้นฟูดูแลรักษา “ผู้เสพ” พร้อมสร้าง “โอกาส” “อาชีพ” และ “รายได้” ให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตปกติในสังคมได้สำหรับ **ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้** คือ น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เร่งรัดการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ จัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ และการแก้ไขปัญหาภัยหลัก “กฎหมายไทย” และ “หลักการสากล”

1.10 การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน หรือ รัฐบาลดิจิทัล

เริ่มต้นที่การพัฒนาระบบจัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐ การอนุมัติหรืออนุญาตทางราชการด้วยระบบดิจิทัลในอนาคต ต้องลดข้อจำกัดด้านกฎหมายที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการทำธุรกิจและการดำรงชีวิตของประชาชน และต้องแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ล้าสมัย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

1.11 การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย

เริ่มด้วยมาตรการป้องกัน “ก่อน” เกิดภัย การให้ความช่วยเหลือ “ระหว่าง” เกิดภัย การแก้ไขปัญหานี้ใน “ระยะยาว” โดยเฉพาะ “ระบบเตือนภัย” ต้องมีการจัดระบบติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงกำหนดมาตรการ “บรรเทาความเดือดร้อน” ประชาชนให้ได้มากที่สุดและทันท่วงที และที่สำคัญต้องเร่งพัฒนาการปฏิบัติการ “ฝนหลวง” เพื่อช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรไม่ให้พืชผลทางการเกษตรต้องยืนต้นตายจากการขาดแคลนน้ำ หรือภาวะภัยแล้ง และนโยบายเร่งด่วนลำดับสุดท้าย คือ

1.12 การสนับสนุนให้มีการศึกษา

การรับฟังความเห็นของประชาชน และการดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ที่ทั้งพรรคร่วมรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้านให้ความสำคัญ ทั้งหมดล้วนมีเป้าหมาย คือ ขับเคลื่อนการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระยะ 20 ปี ข้างหน้าตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ 21” นำโดยรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา

2. นโยบายทางสังคมของรัฐบาล

ทำให้โลกต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ จนเกิดเป็นคำว่า “New Normal” ขึ้นมา คำ ๆ นี้จะไม่มีประโยชน์เลยหากประชาชนขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ในขณะที่ประเทศเราริมจะควบคุมการระบาดของโรคได้ดีขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นโลกที่เชื่อมโยงกันผ่านระบบออนไลน์โซเชียลมีเดียต่าง ๆ การส่งข้อความหรือแสดงความคิดเห็น ทำได้อย่างรวดเร็วเพียงปลายนิ้วคลิกจะเกิดอะไรหากคน ๆ หนึ่งขาดความรับผิดชอบต่อสังคม และนำเสนอข้อมูลอันเป็นเท็จ ใช้สื่อออนไลน์ที่ทำให้เกิดผลเสียต่อคนส่วนใหญ่

การชีวิตวิถีใหม่ต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบต่อสังคม New Normal อาจไม่ใช่อะไร แต่หมายถึงการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมให้เข้มข้นกว่าเดิม ไม่ใช่เพียงแค่รับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองหรือทำตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการทำสิ่งต่าง ๆ อย่างระมัดระวังมากขึ้น เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย ดังนั้นอาจสรุปถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นได้ ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายใน สิ่งต่าง ๆ ภายในชุมชนสังคมที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชนสังคมนั้น ๆ ซึ่งมี 5 ลักษณะ คือ

1) ปัจจัยทางธรรมชาติ รวมทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์ด้วย ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ หรือไม่อุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติที่ทำให้ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เช่น สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ การโคจรของดวงดาว ทรัพยากรธรรมชาติ แผ่นดินไหว พายุ อุทกภัย เป็นต้น

2) ปัจจัยทางสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือความแตกต่างขององค์ประกอบของประชากร เช่น การเพิ่มขึ้นและลดลงของประชากร อันเนื่องจากการเกิด การตายและการย้ายถิ่น อายุ เพศ และการศึกษา กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การกระทำของปัจเจกชนในสังคม เช่น การขัดแย้ง การแข่งขัน ความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ความเข้มแข็ง หรือความอ่อนแอของประชากร การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ การวางแผนทางสังคม

3) ปัจจัยทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา อุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ เทคโนโลยี

4) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมนุษย์จะต้องทำมาหากินจึงต้องมีการประกอบอาชีพ ความต้องการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสินค้าและบริการ

5) ปัจจัยทางการเมือง นโยบายทางการเมือง การออกกฎหมาย การบริหารและการทหาร

2.2 ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายนอกของสังคม ปัจจัยที่เห็นชัดก็คือ

1) การติดต่อระหว่างสังคมที่หลากหลาย เช่น การติดต่อค้าขายระหว่างชุมชนประเทศ การศึกษาระหว่างกัน การเผยแพร่ศาสนา การยืมและยอมรับวัฒนธรรมอื่นมาใช้ การแลกเปลี่ยน การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นต้น

2) การกระทบกระทั่งระหว่างสังคม ตั้งแต่การล่าอาณานิคมและการโจมตีจากชาติอื่น การขัดแย้งระหว่างชายแดนของสองประเทศความไม่สงบระหว่างประเทศไปจนถึงสงครามแบบต่าง ๆ ซึ่งล้วนเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น

จากทั้งหมดที่กล่าวอาจกล่าวสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคม จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีเหตุปัจจัยหลายประการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ถ้ามีความเข้าใจถึงปัจจัยเหล่านั้นแล้ว ย่อมมองเห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในยุค New Normal

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยจากในอดีตย้อนหลังจนถึงปรากฏการณ์ในปัจจุบัน ผ่านการวิเคราะห์ด้วยวิธีการศึกษาเทรนด์แนวโน้มเพื่อนำเสนอภาพสังคมหลากหลายมิติที่เป็นไปได้ในอนาคต โดยครอบคลุมด้านเพศสภาพ สังคม วัฒนธรรม ครอบครัว เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งสามารถสรุปการวิเคราะห์ได้เป็น 10 ปรากฏการณ์สำคัญ ซึ่งประเมินแล้วว่าอาจจะเกิดขึ้นในระยะเวลา 15 ปีข้างหน้า เนื่องความปกติใหม่ (New Normal) ในสังคมดังนี้

1. อาชีพในอนาคตที่ไม่มีวันเกษียณ ปรากฏการณ์ด้านการพัฒนาสายงานและอาชีพในอนาคตนั้นอาจนำไปสู่การที่ไม่มีอายุสำหรับการเกษียณ การกำหนดอายุสำหรับเกษียณจะกลายเป็นข้อตกลงระหว่างนายจ้างและลูกจ้างเป็นหลัก เพราะรูปแบบการทำงานในอนาคตนั้นสะท้อนความเป็นไปได้ของสถานที่ทำงานในรูปแบบที่ไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ (Ageless Workplace) อีกต่อไป เสมือนการไปทำงานคือการไปเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เพื่อตอบโจทย์การทำงานโลกอนาคตด้วยเช่นกัน

2. ความเชี่ยวชาญสู่โลกอนาคต เนื่องด้วยการแข่งขันที่สูงมากขึ้น ทำให้การพัฒนาความเชี่ยวชาญของคนยุคถัดไปจะอยู่ในรูปแบบการเรียนรู้เพื่อวุฒิการศึกษาไปพร้อมกับการสร้างแบรนด์ความเชี่ยวชาญของตนเองผ่านช่องทางออนไลน์หรือช่องทางอื่น ๆ ไปพร้อมกัน

3. อัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่สำคัญอีกต่อไป ปรากฏการณ์ด้านเพศสภาพในอนาคตนั้นถูกคาดการณ์ว่าอาจไม่มีความสำคัญอีกต่อไป มีการมองข้ามเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศของคน โดยให้ความสำคัญกับเรื่องทักษะความสามารถและความเป็นมนุษย์เป็นหลัก และเริ่มมีความแตกต่างทางเพศสภาพที่เปลี่ยนไปมากกว่าเพียงแค่สองเพศเท่านั้น เป็นกลุ่มหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) หรือมากกว่า กรณีตัวอย่างการจำแนกเพศของผู้ใช้ในโลกออนไลน์สามารถจำแนกแบ่งเพศได้มากถึง 58 ลักษณะ เพื่อสะท้อนความเป็นตัวตนของคนในยุคปัจจุบันให้มากที่สุด

4. ครอบครัวสะท้อนความหลากหลายในอนาคต การยอมรับความหลากหลายทางเพศสภาพที่เพิ่มขึ้นจะนำไปสู่ครอบครัวในอนาคตที่จะมีทั้งคู่สมรสข้ามเพศที่เป็นทั้งแม่และพ่อในครอบครัว

เดียวกัน พ่อแม่ที่เป็นคู่ชายรักชาย หรือคู่หญิงรักหญิง หรือแม้กระทั่งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ด้านการเจริญพันธุ์ที่จะนำไปสู่การเป็นพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวมากขึ้น ต่างจากภาพครอบครัวในอดีตที่มักอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ทั้งพ่อแม่ลูก และปู่ย่าตายาย

5. ภาวะผู้นำในอนาคต ต่อเนื่องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับความเปลี่ยนแปลงด้านการยอมรับทางเพศสภาพในอนาคตที่ไม่มี ความแตกต่างทางอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งในอดีตภาพของผู้นำในยุคถัดไปจะไม่ได้ยึดติดกับลักษณะแบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchal Leader) โดยในปัจจุบันเริ่มมีแนวโน้มและ พัฒนาการไปสู่ความหลากหลายของผู้นำมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้นำที่เป็นหญิง เกย์ ผู้หญิงข้ามเพศ และผู้ชายข้ามเพศ

6. กฎหมายกับความสัมพันธ์ของคนและเทคโนโลยี ในอนาคตจะมีการเปิดใจยอมรับ ความสัมพันธ์ระหว่างคนและเทคโนโลยีที่มีมากขึ้น และอาจนำไปสู่การปรับกฎหมายเรื่องการยอมรับ ความสัมพันธ์ของคู่สมรสระหว่างมนุษย์และปัญญาประดิษฐ์ได้ เนื่องด้วยการพัฒนาปรับปรุงของเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ที่สูงมากขึ้น

7. อนาคตสะท้อนเชื้อชาติที่มีความเป็นลูกผสม ความเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นลูกครึ่งหรือ การแต่งงานมีคู่ครองข้ามเชื้อชาติหรือข้ามประเทศ จนมีทายาทหรือคนรุ่นถัดไปในสังคมไทยที่มีพื้นฐาน หลากหลายเชื้อชาติจนกลายเป็นเรื่องปกติมากขึ้นกว่าเดิม

8. อัตราการเกิดน้อยลง คือกลุ่มเด็กที่เพิ่งเกิด หรือกำลังจะเกิดในอนาคต เนื่องด้วย แนวโน้มของเด็กที่จะเกิดน้อยลงเรื่อย ๆ ทำให้สมาชิกในครอบครัวทุ่มเทให้ความสำคัญกับเด็กเกิดใหม่เป็น อย่างมาก ต่างจากอดีตที่จะเน้นความสำคัญไปที่กลุ่มวัยทำงานหรือวัยกลางคนที่ เป็นกลุ่มขับเคลื่อน เศรษฐกิจของประเทศเป็นหลัก ส่วนปัจจุบันจะเน้นการให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงวัยที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งหากได้รับการปรับเปลี่ยนทักษะ (Reskill) จะเกิดแนวโน้มที่จะกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานอีกครั้ง แต่ภาพ อนาคตจะเน้นไปที่กลุ่มเด็กแรกเกิด ซึ่งมีกรณีศึกษาจากประเทศจีนที่สมาชิกในครอบครัวทั้งปู่ย่าตายายและ พ่อแม่จะดูแลเด็กเล็กซึ่งเป็นสมาชิกใหม่คนเดียวของบ้าน เนื่องด้วยแนวโน้มจำนวนของเด็กที่จะเกิดนั้น น้อยลงทุกปี

9. การเติบโตของเมืองรองตามภูมิภาค การแบ่งภูมิภาคในอนาคตจะพัฒนาตามรูปแบบ การขยายของเมืองรองมากขึ้น ตามเส้นทางการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนความเร็วสูงที่เชื่อมต่อไทยและ ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค ภาพการเติบโตของเมืองรองในอนาคตนั้นพัฒนามาจากการแบ่งส่วนภูมิภาค ในอดีตที่ให้ความสำคัญในรูปแบบเมืองหลักของแต่ละส่วนภูมิภาค เช่น เชียงใหม่ เป็นเมืองหลักของ ภาคเหนือ

10. อนาคตการเมืองสะท้อนรูปแบบกลุ่ม มีความเป็นไปได้ของการเมืองในอนาคตสะท้อนรูปแบบกลุ่มคนที่มีความสนใจประเด็นใกล้เคียงกัน (Clan Based Politics) เช่น ประเด็นสิ่งแวดล้อม หรือ ประเด็นหลักของการอยู่อาศัยของชุมชนกับนวัตกรรม เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดตั้งที่กล่าวมามีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศและการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านแนวคิด ยุทธศาสตร์และกระบวนการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับกลไกทางการเมือง ระบบเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ในสังคม และวัฒนธรรม เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เป็นตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

4. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงต่อนโยบายทางสังคม

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในสังคม ส่งผลกระทบต่อกลไกต่าง ๆ บนโลกไม่ว่าจะเป็นทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงระบบการศึกษา และการเตรียมใจกับรูปแบบการใช้ชีวิตที่อาจจะเปลี่ยนไป หรือเพื่อปรับกลยุทธ์ กับการใช้ชีวิตแบบ New Normal หลัง โควิด-19 ถึงแม้ว่าโดยทั่วไปแล้วจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเจริญก้าวหน้า หรือนำมาซึ่งการปรับปรุงแก้ไขปัญหา และป้องกันปัญหาได้มากมาย หลากหลายประการ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนี้ อย่างน้อยทำให้เกิดการพัฒนา รวมถึงการก้าวไปสู่การเป็นประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคมโลกแล้วก็ตาม แต่ทว่ากระบวนการในการพัฒนา ของชุมชนสังคมไทย เราจะพบว่ายังมีปัญหาอีกมากมายที่ได้ก่อตัวขึ้นมาในยุคสังคมปัจจุบันดังกล่าวต่อเนื่อง ไม่รู้จบ

ปัจจุบันประเทศไทย ยังคงเผชิญต่อปัญหาและความท้าทายในประเด็นต่าง ๆ หลายมิติ โดยเฉพาะ มิติที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียมในสังคม ยังคงมีต่อเนื่อง และเป็นหนึ่งในประเด็นที่การ นำเสนอข่าวของสื่อสาธารณะ ต้องการผลักดันให้รัฐบาลรับรู้ และนำไปสู่การเปลี่ยน ซึ่งจะเห็นชัดเจนว่าในปี นี้ ปัญหาหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคม ส่งผลให้สังคมเกิดช่องว่างระหว่างชนชั้น และความไม่เท่ากันของการใช้ชีวิตในสังคม ประเด็นทางสังคมที่ไทยยังต้องเผชิญมีมากมายหลายเรื่องราว (ข่าวไทยพีบีเอส, ออนไลน์)

1. มิติด้านสังคม คุณภาพชีวิต
2. ประเด็นการศึกษา การเรียนรู้
3. ประเด็นสื่อสาธารณะ
4. มิติด้านเศรษฐกิจ การพัฒนา
5. ด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ
6. มิติด้านพหุวัฒนธรรม

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลง หมายถึง ภาวะและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันตลอดเวลาโดยจะมีความแตกต่างกันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทาง วัฒนธรรมจะมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน เพราะถ้าสังคมเปลี่ยนวัฒนธรรมก็เปลี่ยนไปด้วย ดังนั้น คำว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และคำว่าการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จึงมักมารวมกันเป็นคำว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมเพื่อเป็นการง่ายต่อการอธิบาย โดยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น 2 ประการ คือปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยทางธรรมชาติ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง และปัจจัยภายนอก ได้แก่การติดต่อระหว่างสังคมที่หลากหลายและการกระทบกระทั่งระหว่างสังคม โดยมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ ประกอบด้วยกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ ความเป็นเมือง กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ ความทันสมัย กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็น อุตสาหกรรมและกระบวนการเปลี่ยนไปสู่ระเบียบบริหารแบบราชการ ชุมชนหรือสังคมไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม โลกซึ่งจะมีการเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการเปลี่ยนผ่านยุคของความเจริญในด้านต่าง ๆ ที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารและสารสนเทศเข้ามามีส่วนสำคัญในการเปิดพื้นที่ของโลกให้กลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ผ่านระบบเครือข่ายทางสังคม (Social Network) จนนำไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีการเปิดรับข้อมูลได้อย่างทั่วถึงกันในทุกพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้าน ชุมชน สังคม ประเทศ ภูมิภาค โลก จนกระทั่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ซึ่งกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสังคมมนุษย์ ทุกชุมชนสังคมต้องมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะต่าง ๆ กัน ไม่มีชุมชนสังคมใดสามารถยืนหยัดรักษาสถานะของตนเองได้ตลอดเวลา ดังนั้นการทำความเข้าใจหรือศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเปลี่ยนแปลง และอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสำคัญ อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อที่จะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาและดำเนินการพัฒนาให้ไปสู่ความสมดุลและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลธร เลิศสุริยะกุล. (2548). *กรอบแนวความคิดการเสริมสร้างสังคมการเรียนรู้*. วารสารห้องสมุด. 49(1).
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง.(ม.ป.ป.). (2563). *การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า: ตอนรูปแบบและทฤษฎีการเรียนรู้*
อนาคต. สืบค้น 30 สิงหาคม 2563 จาก <http://thanompo.edu.cm.ac.th/load/journal/50-51/nextgeneration%20of%20learning.pdf>.
- นิตยา ทองเฟื่อง. (2563). *องค์ประกอบที่สำคัญของสังคมแห่งการเรียนรู้*. สืบค้น 30 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/294134> [30 สิงหาคม 2563].

นฤมล ฉวีวรรณ. (2563). *ความเป็นครูในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 30 สิงหาคม 2563 จาก [http://www.kruinter.com/file/34320140819073316-\[kruinter.com\].pdf](http://www.kruinter.com/file/34320140819073316-[kruinter.com].pdf).
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2551). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา แห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

*****